

8928
1928

36

ОТЕЦЪ ПАИСИЙ

ОБЩЕСТВЕНО-КУЛТУРНО-ПОЛИТИЧЕСКО СПИСАНИЕ

СЪДЪРЖАНИЕ:

1. Редакцията. — Към четитѣ.
2. Проф. С. Баламезовъ — По становищата на списанието.
3. В. Т. Велчевъ. — Българскиятъ народностенъ въпросъ следъ погрома.
4. Проф. Д-ръ Ив. Георговъ. — Последната позиция на сърбитѣ по македонския въпросъ.
5. Проф. Гавр. И. Кацаровъ. — Урокътъ на историята.
6. Проф. Г. П. Геновъ. — Германскитѣ репарации.
7. Проф. Д-ръ Ст. Младеновъ. — България на първия международенъ конгресъ по езиковедение въ Хага.
8. Д. Мишевъ. — Балканскитѣ народи въ списания и книги на чужди езици.
9. Лидия Шишманова. — Музика и Театъръ.
10. Македонски граждани. — Важенъ македонски документъ.
11. Д. Мишевъ. — Приветна речъ.
12. Всебългарски съюзъ „О. П.“. — Писмо.
13. В. Т. В. и С. Б. — Лѣтопись.
14. Р. — Книгопись.

Излиза презъ първа и трета седмица всѣки месецъ на 16 страници най-малко.

Издание на Всебългарския съюзъ „Отецъ Паисий“.

Редакция и администрация: ул. Алабинска, Коопер. търг. домъ, буква А, първи етажъ № 72

Годишенъ абонаментъ:	България	120 лв.	странство	200 лв.	предплатени
Полугодишенъ	"	60 "	"	100 "	"
За 16 броя до края на 1928 год.	"	80 "	"	140 "	"

Единъ брой 5 лева.

Последната позиция на сърбитъ по македонския въпросъ

Сърбитъ все повече захващатъ да разбиратъ, че мъчно могатъ да скриватъ истината върху македонския въпросъ, който не престава да занимава и да вълнува общественото мнение не само въ България, но и въ демократическите кржгове на Европа, па дори и въ Америка. Все повече си пробива пътъ всрѣдъ тия кржгове убеждението, че голъма неправда е извършена спрямо македонското население, като става все по-явно, че това население е проникнато отъ едно будно национално съзнание, което не се оставя да бжде потиснато отъ грубитъ похвати на сърбската управа, турила си за целъ да го задуши, за да може по-лесно да посърби македонските българи. Оказва се за ония, които се интересуватъ за положението въ Македония, — а тѣхниятъ кржгъ все се разширява — че твърденията на сърбитъ и на тѣхни заинтересувани приятели, какво македонските славяни сж тѣждествени съ ония въ Сърбия, сж просто сърби, не отговарятъ на действителността, и че тѣ съвсемъ не се оставятъ да бждатъ смѣтани за сърби.

Това принуждава сърбитъ да напуснатъ вече първото си положение и да заематъ открито и едвали не официално друга позиция по въпроса за националната принадлежностъ на македонските славяни. Сега вече последнитъ не сж, споредъ тѣхъ, нито сърби, нито българи, а нѣщо национално неопределено, нѣщо преходно между българи и сърби, та не обладавайки крепко установено национално съзнание, не съставяйки и отдѣленъ оформенъ народъ, трѣбва да се слѣятъ или съ сърбитъ или съ българитъ. А тѣй като опититъ на българитъ, насила да ги включатъ въ своя националенъ кржгъ, излѣзълъ нещастенъ за тѣхъ, макаръ и нѣколко пѣти повторенъ, не остава нищо друго, освенъ българитъ да се откажатъ отъ своя замисълъ и да оставятъ македонските славяни да се слѣятъ съ сърбската народностъ, което тѣ и охотно възприели, защото не се чувствували много далечъ отъ сърбитъ, които дори

стоели и по близко до тѣхъ по езикъ, обичай и исторически традиции.

Това е становището на, на което сърбитъ очевидно заставатъ сега окончателно, и което явно е и становището на сърбските официални власти. Защото то се прокарва и въ последната брошура, издадена недавно отъ сърбското сдружение за Обществото на народитъ и предначена да осуети нашитъ опити, да се вземе едно за насъ благоприятно решение по въпроса за националността на македонското население отъ страна на международния съюзъ на сдруженията за Обществото на народитъ, предъ които той е вече формално сложенъ. Но вижда се, че авторитъ (на брошурата¹⁾), които си служатъ съ единъ крайно невздржанъ езикъ спрямо всичко българско, сами чувствуватъ основнитъ на своята позиция съвсемъ несигурни, та я бранятъ не съ оная самоувѣреностъ, която тѣ проявяваха винаги до сега.

И преди, наистина, отъ сърбска страна се е застъпвало гледището, че македонските „славяни“ не сж национално определени, а сж тѣсто, отъ което може да се правятъ сърби или българи, както казваше едно време Миловановичъ, или както ги намираше и покойниятъ Цвиичъ, ала все пакъ прокарваше се и твърдението, че населението е собствено сърбско, и ако то съ течение на времето и замѣнило своето народно име съ името българи, това било станало отъ страхъ предъ турцитъ. които поради честитъ сърбски възстания били враждебно настроени противъ сърбитъ и преследвали всичко сърбско, та населението, за да избѣгне яростта на турцитъ, е предпочитало да приеме българското име. Сега обаче сърбската теза изглежда окончателно да се отказва отъ положението, че македонските славяни сж сърби, и решително се поставя на ста-

¹⁾ Bulgares et Yougoslaves. (Langue. Religion. Traditions. Aspect politique. Etat actuel. Conclusion). Association yougoslave pour la Société des nations. Belgique 1928.

новицето, че тѣ не сж сърби, но не сж и българи, та нѣма защо да се смѣтат за отдѣлно малцинство. На тоя тонъ е нагласена изключително поменатата брошура, която съ всевъзможни извъртания и фалшификации се стреми да убеди чужденцитѣ въ това и така да отклоня въсѣки опитъ на последнитѣ, да се застъпватъ за македонскитѣ българи като за особено малцинство, което има нѣкакви права, признати отъ парижкитѣ договори.

Нѣма да се спираме на грубия и недостоенъ езикъ, съ който вредъ се говори въ брошурата за българския народъ, комуто тукъ таме срама ради се прави и по нѣкой привиденъ комплиментъ, но спрямо който иначе се употребяватъ всички срѣдства на сръбския менталитетъ, за да се очернятъ българитѣ, да се представятъ като единъ по своята чиста „монголска“ природа (type mongoloïde!) свирепъ, варварски народъ, чиито физически и морални качества сж се проявявали не веднѣжъ по жестокъ начинъ въ тѣхната история. Естествено е, че като сж били тѣ по природа такива, не сж могли и въ Македония да оставятъ нѣкаква следа отъ култура, нѣкакъвъ исторически споменъ отъ своето кратко владичество. Всичко, каквото е останало ценно въ Македония, черкви, книжовни паметници, народни пѣсни, традиции и обичаи и какво ли не още, датува изключително отъ сръбско владичество. Всичко туй е сръбско наследство. Разбира се, че и Самуиловото царство не е българско, макаръ българитѣ да иматъ дързостта, да о прогласяватъ за свое, сжщо както безъ право тѣ си присвояватъ и Охридската архиепископия. Дори и екархъятъ не е българска институция, ами една славянска православна църква, която олицетворявала освобождението на турскитѣ славяни отъ владомството на грѣцката патриаршия. И въ подкрепа на всичко това авторитѣ не се спиратъ да се позиватъ на авторитети като Кочубински, Лаврова, Лескина и Ягича, на Кондакова и Щелкина, Гелшера и Облака, Мазинга и Бодуенъ де Куртене, които или цитуватъ погрѣшно или изцѣло сочатъ като представители на сръбското гледище.

При такова непристойно постъпване, което не се бои отъ никакви изопачавания и извъртания на явни фактове, съ каквито е пълна всѣка страница на брошурата, не е чудно, че неопитенъ и незапознатъ съ въпроса читателъ ще може да бжде заблуденъ, защото не може да си помисли, че тѣй нагло и нахално могатъ да се фалшифициратъ очевидни истини. Пъкъ и не тѣй лесно може той, ако не вникне подълбоко въ въпроса, да забележи всички гру-

би противоречия въ разнитѣ положения, съ които опериратъ авторитѣ на брошурата. А на това тъкмо тѣ разчитатъ.

Бидейки невъзможно, по недостатъчно мѣсто, да се отговори на всички неистини, отъ които книжката просто гъмжи, нека бѣгло посочимъ заключението, до което се идва най-накрая.

Жителитѣ въ Македония сж „югославяни“, които съ малки отсѣнки говорятъ сръбско-хърватския езикъ и нѣматъ национално съзнание. Де лежи тогава източникътъ на конфликта? Той е политически конфликтъ „Македонскитѣ въпросъ“ е конфликтъ между две *държавни идеи*. Касаело се да се знае, около кой центъръ, българския или сръбския, ще се групиратъ и организуватъ въ една национална държава разнитѣ части на „етническия югославянски комплексъ“ въ Македония. Като не могли да разрешатъ въпроса чрезъ подѣлба по сфери на интереси, дветѣ държави го решили съ меча въ две войни, предизвикани и дветѣ отъ България. И какъ могло сега краilstвото на сърби, хървати и словенци, което групирало въ своята държава и „югославянитѣ“ въ Македония покрай ония въ Босна и Хърватско, да се съгласи да създаде въ своитѣ граници „югославянски малцинства“, което би означавало да се даде право на България, да продължи своята пропаганда, враждебна (?) на съществуването дори на самата Югославия? Очевидна е за всѣкого, който съ малко умъ вникне въ хитринитѣ на авторитѣ, плиткостта на тѣхната логика. Ала тѣ си продължаватъ безцеремонно въ сжщия духъ. Такива права на малцинство самото македонско население нито помисляло да иска. Какъ могли тогава хора предани на мира да подкрепятъ престѣпното дѣло на неответственитѣ „комитети“, които нѣмали нищо общо съ самото население, и които собствено работѣли въ полза на България? А България винаги е снувала и все снужа за хегемония подъ закрилата на нѣкоя велика сила, била тя Русия, Австрия или — сега вече — Италия. Македония била сега добре на своето мѣсто въ Югославия, защото ако преди могла да се оспорва сръбската националностъ на македонскитѣ славяни, днесъ никой не могълъ да отрече, че тѣ сж „югославяни“ и като такива принадлежатъ въ Югославия сжщо тѣй, както и населението въ Сърбия, Хърватско, Словенско, въ Далмация и пр.

Видно е отъ това заключение, съ което свършва брошурата, съ каква повърхна аргументация и съ каква явна лукавинка сърбитѣ мислятъ да заблуждаватъ ония, които биха могли да подематъ справедливитѣ искания на македонскитѣ българи, разчитайки на тѣхната неосведоменостъ и смѣтайки ги доста наивни, за да не откриятъ слабитѣ страни въ тая аргумен-

¹⁾ Личе широко и кестеняво, издадени ябълчици, сплеснатъ носъ, дебела и обла глава, тъмно-жълтъ цвѣтъ, малка и набита снага.

тация. Потрѣбно е малко умение и ловкостъ отъ наша страна, за да блесне предъ ония кръгове, дето предстои да се води сега борбата, несъстоятелността на сръбското становище, и да рухне цѣлата имъ отбрана, като имъ се от-

неме и последната позиция. Уплахата, която въпрѣки всичко личи въ брошурата, е явенъ признакъ, че сърбитѣ чувствуватъ вече добре, какво почвата, на която стоятъ, е съвсемъ разклатена.